Dosarul nr. 2a-4033/23 (dosar electronic 2-23030037-02-2a-25102023)
Judecătoria Chișinău, judecător Irina Țonov

D E C I Z I E

mun. Chișinău 22 februarie 2024

Colegiul civil, comercial
și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău
Președintele ședinței, judecător Ana Panov
Judecătorii Viorica Mihaila și Vitalie Cotorobai

examinând, în lipsa părților, apelul declarat de apelul declarat de Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 11 august 2023, adoptată în cadrul cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată, examinată în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă, înaintată de Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău către Roșca Nicolae cu privire la încasarea sumei, prin care acţiunea a fost respinsă, -

c o n s t a t ă:

La data de 24 februarie 2023 Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Roșca Nicolae, solicitând încasarea prejudiciului material în sumă de 297,78 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat, că la 21 mai 2021 deținutul Roșca Nicolae fiind plasat în detenție, în custodia Penitenciarului nr.13-Chișinău, conform contului personal nr.30, a fost asigurat cu obiecte de primă necesitate și lingerie de pat, după cum urmează: saltea (1 buc.); plapumă (1 buc); pernă (1 buc); față de pernă (1 buc); cearșaf (1 buc); lingură (1 buc); farfurie (1 buc) și cană (1 buc). Or, pe partea verso a filei contului personal nr.30, deținutul Roșca Nicolae a fost informat cu conținutul contului contra semnătură și avertizat prin declarație pe proprie răspundere, ca în caz de transfer în altă instituție sau liberării din detenție, se obligă de a restitui bunurile eliberate de penitenciar.

Susține reclamantul, că la 17 noiembrie 2022, în urma transferului în detenție, în custodia Penitenciarului nr.4-Cricova, deținutul Roșca Nicolae nu a asigurat restituirea integrală a obiectelor de primă necesitate și lingerie de pat, de care a fost aprovizionat de Penitenciarul nr. 13-Chișinău și anume: plapumă (1 buc); față de pernă (1 buc) și cearșaf (1 buc). Prejudiciul material (dauna reală) constituie 297,78 lei. Prejudiciul a fost evaluat în baza actului și certificatului pentru evaluare prejudiciului material cauzat Penitenciarului nr.13- Chișinău de către deținutul Roșca Nicolae, constituie 297,78 lei.

Explică reclamantul, că instituția penitenciară fiind învestită de legiuitor cu dreptul de a recupera în temeiul ordinului de imputare, contravaloarea prejudiciului cauzat de persoana deținută, însă care poate fi realizat doar în baza unui acord benevol exprimat în acest sens și de a dispune pe contul său de peculiu de suficiente mijloace financiare, or, alte căi de a recupera contravaloarea prejudiciului cauzat de către persoana deținută, instituția penitenciară nu dispune.

Comunică reclamantul, că la 17 noiembrie 2022 în urma transferului deținutul/pîrîtul Roșca Nicolae în custodia Penitenciarului nr.4-Cricova, contul său de peculiu a fost scos de la evidența Penitenciarului nr.13- Chișinău și transferat la instituția penitenciară care urmează a fi plasat în custodie. La etapa actuală, Penitenciarul nr.l3-Chișinău nu dispune acces de a efectua careva rețineri din contul de peculiu al deținutului/pîrîtului Roșca Nicolae, deoarece contul său de peculiu a fost transferat și pus la evidența Penitenciarului nr.4-Cricova. Mai mult de atît, pe parcursul executării pedepsei stabilite, deținutul/pîrîtul Roșca Nicolae nu se află implicat în cîmpul muncii remunerate și nu dispune de salariu din care s-ar reține contravaloarea prejudiciului cauzat.

Notează reclamantul, că se află în imposibilitatea de a reține din contul de peculiu al deținutului/pîrîtului Roșca Nicolae, suma prejudiciului material cauzat, deoarece, ultimul nu dispune de resurse financiare disponibile pentru a reține contravaloarea prejudiciului cauzat, iar începând 17 noiembrie 2022, în legătură cu transferarea deținutului/pîrîtului Roșca Nicolae din locul de detenție din Penitenciarul nr.13-Chișinău în custodia Penitenciarului nr.4-Cricova, executarea ordinului de imputare este imposibilă.

A relevat, că la 08.12.2022 Penitenciarul nr.l3-Chișinău prin intermediul Penitenciarului nr.4, or. Cricova i-a adus la cunoștință deținutului/pîrîtului Roșca Nicolae conținutul somației privind valoarea prejudiciului cauzat și i-a fost propusă achitarea benevolă, după caz, prin emiterea unui ordin de imputare însă acesta nu a manifestat acordul în acest sens și până în prezent, nu a achitat contravaloarea prejudiciului cauzat.

Consideră reclamantul, că a întreprins toate acțiunile posibile, în procedura în ordine extrajudiciară prin somația căreia i-a fost adusă la cunoștință deținutului/pîrîtului Roșca Nicolae, prin care i s-a propus de a stinge datoria pentru prejudiciul material cauzat pe cale amiabilă, în decurs de 30 zile, însă aceasta a fost lăsată fără executare.

A completat, că este instituția penitenciară căreia i-a fost cauzat prejudiciul, învestită cu dreptul de a reține în temeiul ordinului de imputare, sumele de pe contul de peculiu al deținutului/părîtului Roșca Nicolae, la etapa actuală se află în imposibilitatea recuperării forțate a prejudiciului cauzat instituției, deoarece nu se află implicat în cîmpul muncii remunerate spre a dispune de salariu și nici nu dispune de suficiente resurse financiare disponibile pe contul său de peculiu, or, executarea ordinului de imputare este imposibilă. Or, se impune recuperarea forțată a

prejudiciului cauzat instituției în temeiul unui titlu executoriu emis în baza unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, sumele încasate în restituirea pagubelor urmând a fi virate în bugetul penitenciarului și utilizate în scopul recuperării cheltuielilor suportate. Mai mult de atât, instituția penitenciară nu are puterea substituiri instanței de judecată în exercitarea prerogativelor eliberării titlurilor executorii în condițiile legii, după caz, prin ordinul de imputare nu prezintă un document executoriu care poate realizat, prin intermediul executorului judecătoresc, în condițiile legii. Ordinul de imputare nu este investit cu formulă executorie, deoarece este un act administrativ cărui termen și spațiu de aplicare este unul limitat și anume: din punct de vedere a termenului este unul determinat, aplicabil exclusiv de instituția penitenciară cît și din punct de vedere a spațiului, care fiind aplicabil doar perioada aflării în custodia instituției penitenciare. Mai mult de atît, în situația în care deținutul în cauză, pe parcursul aflării în custodia instituția penitenciară cărei i-a fost cauzat prejudiciul material, nu dispune de resurse financiare disponibile spre a fi reținute din contul peculiu și liberarea acestuia din locul de detenție, ordinul de imputare privind recuperarea prejudiciului material cauzat își pierde efectul obligației de încasare forțată. Or, ordinul de imputare nu poate fi expediat spre executare silită executorului judecătoresc, deoarece executarea silită se efectuează în baza unui titlu executoriu sau unui alt document care, potrivit prezentului cod, este document executoriu, iar documentele executorii se execută conform normelor stabilite de prezentul cod: titlurile executorii eliberate de instanța de judecată în condițiile legii, din care considerente potrivit art. 11 lit, k) din Codul de executare, sunt documente executorii și se execută conform normelor stabilite de prezentul cod actele învestite cu formulă executorie însă nu și în cazul ordinului de imputare a prejudiciului cauzat. Or, în temeiul ordinului de imputare emis de directorul instituției penitenciare, prejudiciul material cauzat poate fi recuperat doar prin reținerea sumei cauzate din contul de peculiu a deținutului, care a provocat prejudiciul material, însă în lipsa, cîtorva resurse financiare disponibile, instituția penitenciară nu poate atenta sau pune careva restricții la conturi bancare, bunuri imobile sau mobile înregistrate pe numele deținutului pentru a recupera prejudiciul material cauzat, însă executorul judecătoresc avînd spre executare titlu executoriu eliberat de instanța de judecată în condițiile legii, inițiază restricții la conturi bancare, bunuri imobile sau mobile, etc, înregistrate pe numele deținutului pentru a încasa prejudiciul material cauzat. Totodată, se relevă, că, titlu executoriu nu are termen de executare și care poate fi extins pe parcursul aflării în detenție a deținutului cît și în urma liberării acestuia din locul de detenție.

La cererea de chemare în judecată pârâtul nu a prezentat referință.

Cauza a fost examinată în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 11 august 2023, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea soluției sale instanța a reținut, că la materialele cauzei lipsește ordinul de imputare emis de către șeful penitenciarului, respectiv temei pentru

încasarea sumei de la pîrît nu există, ori conform art.236[1] alin.(2) din Codul de executare, prejudiciul cauzat la locul de detenţie se recuperează, doar în baza ordinului de imputare. Mai mult ca atât, deținuții sunt monitorizați, supravegheați, verificați și transferați de către angajații Penitenciarului, care în timpul transferului în altă instituție penitenciară nu au găsit la deținut o plapumă, un cearșaf și o față de pernă.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la data de 18 august 2023 Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău, în persoana directorului, comisarul principal de justiție Saracuța Andrei, a contestat-o cu apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2023, apelul declarat de Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău, a fost acceptat pentru examinare și intentată procedura în apel.

În motivarea apelului reprezentantul părții a indicat aceleași motive de fapt și de drept din cererea de chemare în judecată prezentată în prima instanță, completând că nu este clară poziția instanței de judecată, deoarece prin încheierea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 2 martie 2023, prin prisma art. 168 alin. (4) Cod de procedură civilă, acceptă cererea de chemare în judecată depusă de Penitenciarul nr.13-Chișinău, întrunind exigențele prevăzute de lege, iar prin hotărârea contestată se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Penitenciarul nr.13 Chișinău către Roșca Nicolae cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat și a cheltuielilor de judecată, deoarece a scos la evidență motivul șeful penitenciarului nu a emis ordin de imputare în privința deținutului Roșca Nicolae, inclusiv valoarea bunurilor care nu au fost restituite nu este probată.

În acest context, consideră că concluzia diametral-opusă a instanței de judecată urmează a fi motivată în mod convingător și dincolo de orice dubiu rezonabil, or instanța de judecată a reținut doar secvențial starea de fapt la caz, fără a aprecia în ansamblu, toate aspectele și circumstanțele de fapt ale cauzei, rezultând în mod injust asupra, respingerii cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată. Or, instanța de fond nu a întreprins toate acțiunile procedurale prevăzute de lege, deși era obligată, avându-se în vedere faptul că de corectitudinea și succesivitatea acestor acțiuni, a depins în mare măsură asigurarea persoanei interesate la apărarea dreptului civil încălcat.

Susține reprezentantul părții, că instanța de fond nu a întreprins toate acțiunile procedurale prevăzute de lege, deși era obligată și urma incorectitudinii și succesivității acestor acțiuni, a lezat în mare măsură persoana interesată în apărarea dreptului civil încălcat.

Consideră că instanța de fond eronat a reținut, că prejudiciul cauzat la locul de detenţie se recuperează în baza ordinului de imputare emis de către șeful penitenciarului. Or, din constatările primei instanței, se deduce caracterul prestabilit al convingerilor judecătorului. Prin aprecierea și aplicarea incorectă a probelor

administrate și a normelor de drept material, respectiv fiind afectată imparțialitatea acestuia.

La fel consideră, că instanța de fond nu a dat apreciere tuturor motivelor, argumentelor şi probelor invocate de reclamantul Penitenciarul nr.13-Chișinău, iar probele pe care și-a întemeiat concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe, argumentele invocate la respingerea unor probe, normele de care s-a călăuzit au fost interpretate incorect în speță.

Se mai menționează în cererea de apel, că în speță s-a atras atenția asupra faptului, că pârâtul/deținutul Roșca Nicolae fiind deținut în Penitenciarul nr.13-Chișinău, a primit obiecte de primă necesitate și lenjerie de pat sub condiția returnării acestora, dar și sub sancțiunea reparării prejudiciilor cauzate integrității bunurilor sau nerestituirii acestora în cazul transferării în altă instituție sau eliberării din penitenciar. În acest context se stabilește că fapta ilicită, ca element al răspunderii delictuale, comisă de pârâtul/deținutul Roșca Nicolae constă în nerestituirea bunurilor de primă necesitatea și lenjeria de pat pe care le-a primit fiind deținut în Penitenciarul nr.13-Chișinău, deși în baza prevederilor legale și angajamentului asumat pârâtul trebuia să le restituie la transferul în al loc de detenție.

Consecvent a relevat, că valoarea bunurilor ce nu au fost restituite de pârâtul/deținutul Roșca Nicolae se cuantifică la suma de 297,78 lei caracterul real al căreia se confirmă prin certificatul din 21 noiembrie 2022, semnat de șeful secției financiar contabile a Penitenciarului nr.13 din mun.Chișinău și actul pentru evaluarea prejudiciului material cauzat emis de Comisia Penitenciarului nr. 13 mun. Chișinău în data de 21 noiembrie 2022, aprobat de directorul adjunct al Penitenciarului nr.13 mun.Chișinău. Respectiv, se consideră că, prin nerestituirea de pârâtul/deținutul Roșca Nicolae bunurile materiale (lingerie de pat) ce i-au fost puse la dispoziție de Penitenciarul nr.13 mun.Chișinău, a creat un prejudiciu instituției, a cărui mărime echivalează cu suma de 297,78 lei.

La cererea de apel declarată, partea intimată nu a prezentat referința.

Studiind materialele cauzei, motivele expuse de apelant în cererea de apel, în coroborare cu starea de fapt constatată și legislația pertinentă aplicabilă, Colegiul consideră apelul declarat drept întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Termenul de declarare a apelului.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Apelantul Penitenciarului nr.13 din mun. Chișinău a depus apelul la data de 18 august 2023, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/, dispozitivul căreia a fost pronunțat la 11 august 2023, astfel se constată apelul declarat în termen.

Studiind materialele cauzei, motivele expuse de apelant în cererea de apel, în

coroborare cu starea de fapt constatată și legislația pertinentă aplicabilă, Colegiul consideră apelul drept întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

Cadrul legal pertinent aplicabil speței.

Potrivit art. 276^2 alin. (1) Cod de procedură civilă dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depășește 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanței, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată şi alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

În corespundere cu prevederile art. 276^3 Cod de procedură civilă:

(1) Procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă.

(2) Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică. Judecătorul poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sânt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune printr-o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul.

(3) În termen de 30 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată şi a înscrisurilor anexate, inclusiv în cazul comunicării prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, pârâtul prezintă instanţei judecătoreşti şi reclamantului o referinţă, precum şi copii de pe înscrisurile necesare. Pârâtul poate depune o cerere reconvenţională în condiţiile art. 172 şi art. 173 Cod de procedură civilă doar dacă valoarea acţiunii reconvenţionale nu depăşeşte valoarea admisibilă şi condiţiile legale de exercitare a cererii iniţiale cu valoare redusă.

(4) Dacă din materialele cauzei rezultă că cererea nu poate fi examinată în ordinea stabilită pentru cererile cu valoare redusă, judecătorul, prin încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul, dispune examinarea cauzei în ordine generală. În acest caz, prevederile prezentului capitol sânt inaplicabile.

Conform art. 276^4 Cod de procedură civilă:

(1) Instanţa soluţionează cauza şi adoptă dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii.

(2) Dacă, după ce i s-au comunicat cererea de chemare în judecată şi înscrisurile anexate, pârâtul nu depune referinţă, soluţionarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar.

(3) Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanţei judecătoreşti şi se comunică participanţilor la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

(4) Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condiţiile prezentului cod. Deciziile instanţei de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunţare.

(5) Instanţa de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, prevederile art. 276^3 Cod de procedură civilă fiind aplicabile corespunzător.

Potrivit art. 385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

În conformitate cu prevederile art. 373 din Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

De asemenea, în limitele apelului dedus judecării, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. La fel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare (Hirro Balani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis contra Greciei nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează, că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

Articolul 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege,

pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Potrivit art. 9 alin. (2) lit. a) Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Articolul 10 alin. (1) Cod civil, expres menționează că persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu lege, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

În materie de drept, potrivit art. 776 din Codul civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Potrivit art. 1998 alin. (1) din Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 2023 alin. (1) - (2) din Codul civil, repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească. În cazul deteriorării unui bun, despăgubirea va fi egală cu pierderea valorii bunului și nu a costului reparației dacă costul reparației depășește disproporționat pierderea valorii.

În conformitate cu art. 242^1 pct. 7 din Codul de executare, condamnatul este obligat să întrețină în mod corespunzător bunurile puse la dispoziție de administrația penitenciarului și bunurile din dotarea unităților unde prestează munca, iar potrivit art. 236^1 din Cod, persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate răspund pentru prejudiciile cauzate din vina lor la locul de detenție sau la locul de muncă din penitenciar, precum și pentru cheltuielile aferente suportate de instituțiile penitenciare în legătură cu acordarea asistenței medicale ca urmare a automutilării sau în caz de simulare conștientă a bolilor, stabilită și confirmată de instituțiile medico-sanitare publice ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Prejudiciul cauzat la locul de detenție se recuperează în baza ordinului de imputare emis de către șeful penitenciarului. Împotriva ordinului de imputare persoana condamnată poate face contestație la judecătoria în circumscripția căreia este situat penitenciarul în termen de 30 de zile de la data primirii sau de la data cînd a luat cunoștință de ordinul respectiv. Sumele încasate în restituirea pagubelor se virează în bugetul penitenciarului și se utilizează în scopul recuperării bunului deteriorat și cheltuielilor suportate.

Starea de fapt și circumstanțele pricinii. Aprecierea instanței de apel.

Din materialele pricinii rezultă, că 24 februarie 2023 Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Roșca Nicolae, solicitând încasarea prejudiciului material în sumă de 297,78 lei.

Prima instanță fiind investită cu judecare cauzei în fond, prin hotărârea sa din 11

august 2023 a respins acțiunea, ca fiind neîntemeiată.

Exprimându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe, reclamantul Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău a contestat-o cu apel, invocând argumentele expuse mai sus.

Verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererea de apel, , evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond una neîntemeiată, aceasta urmând a fi casată, cu adoptarea unei noi soluții de admitere a acțiunii, din următoarele considerente.

Iniţial, cu referire la circumstanţele cauzei, în esenţă, reliefate şi de instanţa de fond, Colegiul relevă că la 21 mai 2021, conform contului personal nr. 30, Roșca Nicolae, plasat în detenție în custodia Penitenciarului nr. 13 - Chișinău, a fost aprovizionat cu obiecte de primă necesitate și lingerie de pat, după cum urmează: - saltea (1 unitate); - plapumă (1 unitate); - pernă (1 bucată);-față de pernă(1 buc.); cearșaf(1 buc.); - farfurie (1 unitate); - lingură (1 unitate) și: - cană (1 unitate). Totodată, pe versoul contului personal nr. 30, deținutul Roșca Nicolae a fost informat contra semnătură cu conținutul contului și avertizat prin declarație pe proprie răspundere că, în caz de transfer în altă instituție sau liberării din detenție, se obligă de a restitui bunurile eliberate de penitenciar.

Astfel, menționând că, la 17 noiembrie 2022 Roșca Nicolae a fost transferat în detenție, în custodia Penitenciarului nr. 4 - Cricova, însă nu a restituit obiectele de primă necesitate și lingeria de pat, descrise în contul personal nr. 30, Penitenciarul nr. 13 - mun. Chișinău, a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând încasarea de la Roșca Nicolae, a prejudiciului material în mărime de 297,78 lei.

De altfel, raportând circumstanțele de fapt constatate supra la normele legale relevante speței, instanța de apel constată cu certitudine că raportul juridic litigios se încadrează în materia juridică a răspunderii civile delictuale, or, Roșca Nicolae, fiind deținut în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, a primit obiecte de primă necesitate și lenjerie de pat, sub condiția returnării acestora, dar și sub sancțiunea reparării prejudiciilor cauzate integrității bunurilor sau nerestituirii acestora în cazul transferării în altă instituție sau eliberării din penitenciar, însă fiind transferat la o altă instituție de detenție, nu le-a restituit, dând astfel naștere elementului răspunderii delictuale.

În aceeași ordine de idei, Colegiul civil constată și legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită a pârâtului Roșca Nicolae, manifestată prin nerestituirea obiectelor de primă necesitate și a lenjeriei de pat și, prejudiciul cauzat reclamantului - Penitenciarul nr. 13 - Chișinău prin această faptă, care în consecință conturează incidența normelor legale privind răspunderea delictuală.

Colegiul civil consideră irelevante concluziile primei instanțe cu privire la imposibilitatea recuperării prejudiciului adus reclamantului/apelant, din motivul lipsei ordinului de imputare emis de către șeful penitenciarului. Or, potrivit Ordinului Directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, nr. 383 din 21 iulie 2022, a fost aprobată instrucțiunea privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina

deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă, iar potrivit pct. 8 a instrucțiunii, recuperarea pe cale amiabilă a pagubelor cauzate se efectuează în temeiul ordinului de imputare, emis de directorul instituției penitenciare, conform prevederilor art. 236[1] alin. (1) din Codul de executare și pct. 77 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin HG 583/2006 în cazul întrunirii cumulative a următoarelor condiții: 1) deținutul a exprimat acordul de a achita benevol prejudiciul; 2) deținutul dispune de suficiente resurse financiare disponibile pe contul său de peculiu; 3) deținutul se află în instituția emitentă a ordinului de imputare.

Respectiv, prin prisma reglementărilor citate supra, Colegiul civil constată că, temei pentru emiterea ordinului de imputare, servește acordul benevol exprimat de către persoana deținută care a cauzat prejudiciul propriu-zis și dispunerea de suficiente mijloace financiare disponibile pe contul său de peculiu.

Însă, potrivit pct. 9 al aceleiași instrucțiuni, în cazul refuzului deținutului de a recupera paguba pe cale amiabilă sau insuficienței resurselor financiare disponibile pe contul său de peculiu, ordin de imputare nu se emite.

Suplimentar, potrivit pct. 38 din Instrucțiunea privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau de muncă, aprobată prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 383 din 21 iulie 2022, dacă deținutul nu este de acord să achite benevol suma pagubei cauzate și/sau nu dispune de suficiente resurse financiare disponibile pe contul său de peculiu, subdiviziunea juridică a instituției penitenciare inițiază recuperarea pagubei pe cale judiciară.

Potrivit informației extrase din Sistemul informațional automatizat ,,Registrul de evidență a persoanelor reținute, arestate și condamnate „RPRAC” se constată faptul că, pe perioada executării pedepsei privative de libertate în instituțiile penitenciare menționate supra, deținutul Roșca Nicolae nu s-a implicat în câmpul muncii remunerate spre a dispune de salariu din care ar fi posibil de a se reține contravaloarea prejudiciului cauzat și nici nu dispune pe contul său de peculiu suficiente mijloace financiare disponibile, pentru a fi reținută valoare prejudiciului material cauzat Penitenciarului nr. 13- Chișinău, în mărime de 297,78 lei.

În cumulul celor expuse și, deși a exprimat acordul de a repara prejudiciul în mod benevol, Colegiul civil reține că deținutul Roșca Nicolae nu dispune de suficiente mijloace financiare în vederea reparării prejudiciului cauzat, fapt care demonstrează neîntrunirea cumulativă a condițiilor de emitere a ordinului de imputare în privința acestuia și, respectiv, irelevanța prevederilor art. 236[1] din Codul de executare, ceea ce a și generat înaintarea în instanță a acțiunii privind repararea prejudiciului material, în conformitate cu prevederile art. 1998 din Codul civil, în condițiile în care Penitenciarul nr. 13 - Chișinău nu dispune de alte căi privind recuperarea prejudiciului cauzat.

Mai mult de atât, începând cu 17 noiembrie 2022, Penitenciarul nr. 13 - Chișinău se află în imposibilitate de a reține din contul de peculiu, suma prejudiciului material cauzat, deoarece în urma transferului deținutului, contul său de peculiu a fost scos de la

evidența Penitenciarului nr. 13-Chișinău și pus la evidența Penitenciarului nr. 4 or. Cricova.

Complementar, Colegiul civil nu poate reține ca întemeiată concluzia primei instanțe, cu referire la faptul că nu este probată valoarea bunurilor transmise la 21 mai 2021, conform contului personal nr. 30, deoarece, prejudiciul în cuantum de 297,78 lei, a fost evaluat în baza certificatului din 21 noiembrie 2022, semnat de șeful Secției financiar-contabile a Penitenciarului nr. 13 - Chișinău și a actului de evaluare a prejudiciului material cauzat din 21 noiembrie 2022, emis de Comisia Penitenciarului nr. 13 - Chișinău, aprobat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 13 – Chișinău.

De altfel, la 21 mai 2021, pârâtul Roșca Nicolae a semnat o declarație, prin care a confirmat cunoașterea prevederilor art. 242^1 pct. 7 și art. 236^1 alin. (1) din Codul de executare și a declarat că, în cazul transferării într-o altă instituție sau eliberării din detenție, va restitui bunurile eliberate de către penitenciar, iar la 29 noiembrie 2022, Penitenciarului nr. 13 – Chișinău, prin intermediul Penitenciarului nr. 4 or. Cricova i-a adus la cunoștință deținutului Roșca Nicolae, conținutul somației nr. 2/13791 din 24 noiembrie 2023, prin care i s-a propus de a achita prejudiciul material în sumă de 197,78 lei, în decurs de 30 zile. Cu toate acestea, Roșca Nicolae nu a restituit Penitenciarului nr. 13 - mun. Chișinău, obiectele de primă necesitate și lingeria de pat, descrise în contul personal nr. 30, până în prezent obligațiile sale fiind lăsate fără executare și nici nu și-a exprimat dezacordul cu actele emise în privința lui, în sensul recuperării prejudiciului material.

Prin urmare, Colegiul civil consideră eronate argumentele primei instanțe privind netemeinicia acțiunii Penitenciarului nr. 13 - mun. Chișinău, prin prisma lipsei ordinului de imputare și a evaluării bunurilor transmise, or, dacă deținutul nu dispune de suficiente resurse financiare disponibile pe contul său de peculiu, recuperarea pagubei se efectuează pe cale judiciară.

La acest capitol Colegiul ține să facă referire și la dispozițiile art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, potrivit cărora faptele invocate de una din parţi nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat. Respectiv, Colegiul relevă că, partea reclamantă a informat pârâtul despre pretențiile sale, inclusiv și prin somarea acestuia până la adresarea cu acțiune în instanța de judecată, dar pârâtul nu a reacționat nici într-un mod. La fel, despre pretențiile Penitenciarului nr. 13 – Chișinău condamnatul Roșca Nicolae a fost informat atât de instanța de fond, cât și de instanța de apel, dar nu a prezentat referință, nu s-a opus argumentelor și probatoriului prezentat, cum nici nu a negat existența obligației sale și cuantumul acesteia. Ca consecință, Colegiul admite argumentul părții apelante, potrivit căreia instanța de fond în lipsa unei argumentări și contrar prevederilor legale a respins acțiunea înaintată.

În acest sens, menținerea hotărârii atacate cu apel, ar constitui pentru Penitenciarul nr. 13 – Chișinău o îngrădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, or, dreptul la o instanță și dreptul de acces nu sunt absolute. Acestea pot fi supuse unor limitări, dar ele nu trebuie să

restricționeze sau să reducă accesul oferit individului în așa fel sau într-o asemenea măsură, încât însăși esența dreptului să nu fie afectată 7 (Philips v. Greece (no. 1), §59; De Geouffre de la Predelle vs France §28; Stanev vs Bulgaria [GC], §229).

Consecvent, conform dispozițiilor art. 1 alin. (3) ale Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și Legi.

În temeiul hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20 ianuarie 2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege.

Potrivit principiului preeminenței dreptului, condiție sine qua non a unui proces echitabil în sensul art. 6 al Convenției, cauzele civile se soluționează în temeiul Legii, potrivit regulilor stabilite la art. 12 din Codul de procedură civilă, or, admiterea de către instanță a altor principii de soluționare a cauzelor civile decât cele stabilite de Lege este contrară exigențelor de echitate a procesului, are drept consecință încălcarea drepturilor participanților la proces prevăzute în art. 9, 20, 22, 26 din Codul de procedură civilă.

Conform art. 82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a pricinii.

Potrivit art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată.

În temeiul prevederilor art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plata reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. Iar conform aliniatului 3 al aceleiași norme se prevede că, prin hotărâre judecătorească, decizie a instanţei de apel sau decizie a instanţei de recurs se dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanţa de judecată de la partea care a pierdut procesul. Cuantificarea acestora se face conform unei metodologii aprobate prin hotărâre de Guvern.

Din considerentele enunțate, având în vedere că pîrîtul Roșca Nicolae a pierdut procesul, Colegiul consideră oportun de a încasa din contul pârâtului Roșca Nicolae în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 270 lei, la depunerea acțiunii și suma de 202,50 lei, pentru examinarea apelului.

În consecință și având în vedere faptul, că circumstanțele pricinii au fost constatate de către prima instanță, însă acestora li s-a dat o apreciere incorectă, la fel

ca și probatoriului administrat în acest sens, nefiind necesară verificarea suplimentară a unor dovezi sau probe, Colegiul ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, a casa hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul centru/ din 11 august 2023 și a emite o nouă hotărâre de admitere a acțiunii.

Reieșind din cele indicate și în conformitate cu art. 276^4, 385 lit. c), art. 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ

d e c i d e :

Admite apelul declarat de Penitenciarul nr. 13 – Chișinău.

Casează hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 11 august 2023, adoptată în cadrul cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată, examinată în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă, înaintată de Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău către Roșca Nicolae cu privire la încasarea sumei și, în cauză, pronunță o nouă hotărâre prin care:

Admite cererea de chemare în judecată înaintată de Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău către Roșca Nicolae cu privire la încasarea sumei.

Încasează din contul lui Roșca Nicolae în beneficiul Penitenciarului nr. 13-Chișinău, suma de 297,78 (două sute nouăzeci și șapte/ lei 78 bani RM, cu titlu de prejudiciu material cauzat în urmare a nerestituirii bunurilor transmise conform contului personal nr. 30.

Încasează din contul lui Roșca Nicolae în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 270 /două sute șaptezeci/ lei RM pentru examinarea acțiunii și suma de 202,50 /două sute doi/ lei 50 bani RM pentru examinarea apelului, de a cărei plată reclamantul a fost scutit.

Decizia este definitivă şi irevocabilă din data pronunțării.

Președintele ședinței **Ana Panov**
Judecător

Judecătorii **Viorica Mihaila**

Vitalie Cotorobai